

Uzasadnienie Rady: Stanowisko Rady (UE) nr 34/2021 w pierwszym czytaniu w sprawie przyjęcia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA III)

(2021/C 379/02)

I. WPROWADZENIE

1. 14 czerwca 2018 r. Komisja przedstawiła wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA III) ⁽¹⁾ w dziale 6 („Sąsiedztwo i świat”) wieloletnich ram finansowych (WRF) na lata 2021–2027.
2. W Parlamencie Europejskim przedmiotowe dossier zostało przydzielone Komisji Spraw Zagranicznych (AFET). Parlament Europejski przyjął swoje stanowisko 27 marca 2019 r. ⁽²⁾
3. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny przyjął opinię na sesji plenarnej 12 grudnia 2018 r. ⁽³⁾, a Komitet Regionów – na sesji plenarnej 5–6 grudnia 2018 r. ⁽⁴⁾
4. Wniosek był analizowany przez Grupę Roboczą ds. Rozszerzenia i Krajów Negocjujących Przystąpienie do UE w trakcie prezydencji austriackiej ⁽⁵⁾ i rumuńskiej, a 19 marca 2019 r. Rada osiągnęła porozumienie w sprawie częściowego podejścia ogólnego ⁽⁶⁾.
5. W wyniku konkluzji Rady Europejskiej z 21 lipca 2020 r. Komitet Stałych Przedstawicieli, po dalszych dyskusjach przeprowadzonych podczas prezydencji niemieckiej na forum Grupy Roboczej ds. Rozszerzenia i Krajów Negocjujących Przystąpienie do UE, na sesji 28 października 2020 r. ⁽⁷⁾ zdołał zakończyć prace nad mandatem negocjacyjnym Rady.
6. Negocjacje międzyinstytucjonalne z Parlamentem Europejskim w sprawie proponowanego instrumentu rozpoczęto w trakcie prezydencji fińskiej i kontynuowano podczas prezydencji chorwackiej, niemieckiej i portugalskiej.
7. 2 czerwca 2021 r. odbyło się ostatnie nieformalne posiedzenie trójstronne, na którym wypracowano porozumienie polityczne w sprawie nierozstrzygniętych kwestii. W czerwcu 2021 r. zorganizowano dodatkowe posiedzenia techniczne, podczas których porozumienie to przełożono na tekst ustawodawczy i znaleziono rozwiązanie kilku nierozstrzygniętych kwestii szczegółowych, które zostały następnie potwierdzone na piśmie przez współpracowników.
8. 14 czerwca 2021 r. wstępne porozumienie zostało przedstawione członkom Grupy Roboczej ds. Rozszerzenia i Krajów Negocjujących Przystąpienie do UE, którzy nie zgłosili zastrzeżeń do tekstu.
9. Komitet Stałych Przedstawicieli potwierdził ostateczny tekst kompromisowy 28 czerwca 2021 r. ⁽⁸⁾
10. Tekst ten został przedłożony Komisji Spraw Zagranicznych Parlamentu Europejskiego (AFET) do zatwierdzenia 1 lipca 2021 r. 15 lipca 2021 r. przewodniczący komisji AFET podpisał pismo do przewodniczącego Komitetu Stałych Przedstawicieli (część II), w którym oświadczył, że jeżeli Rada przekaże formalnie Parlamentowi Europej-

⁽¹⁾ 10184/18 + ADD 1 + ADD 2.

⁽²⁾ 7802/19.

⁽³⁾ 15601/18.

⁽⁴⁾ 15622/18.

⁽⁵⁾ 15532/18.

⁽⁶⁾ 7539/19.

⁽⁷⁾ 12373/20.

⁽⁸⁾ 9890/21 + ADD1.

skiemu swoje stanowisko w wersji przedstawionej w załączniku do tego pisma, komisja AFET zaleci, aby na sesji plenarnej stanowisko Rady zostało przyjęte bez poprawek w drugim czytaniu Parlamentu, z zastrzeżeniem weryfikacji prawno-językowej.

II. CEL

11. Celem IPA III jest udzielanie wsparcia beneficjentom w przyjmowaniu i realizowaniu reform politycznych, instytucjonalnych, prawnych, administracyjnych, społecznych i gospodarczych, które są niezbędne do zapewnienia, aby beneficjenci ci przestrzegali wartości unijnych i stopniowo dostosowywali się do przepisów, norm, polityk i praktyk Unii (zwanymi dalej „dorobkiem prawnym”) z myślą o przyszłym członkostwie w Unii, przyczyniając się tym samym do wzajemnej stabilności, bezpieczeństwa, pokoju i dobrobytu. IPA III zapewnia ciągłość z IPA II (który to instrument obejmował lata 2014–2020) i komplementarność z innymi unijnymi instrumentami (w szczególności Instrumentem Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy”) i politykami (np. w zakresie zmiany klimatu).

III. ANALIZA STANOWISKA RADY W PIERWSZYM CZYTANIU

12. Parlament Europejski i Rada przeprowadziły negocjacje w celu osiągnięcia porozumienia na etapie przyjmowania przez Radę stanowiska w pierwszym czytaniu („wczesne porozumienie w drugim czytaniu”).
13. Tekst stanowiska Rady w pierwszym czytaniu odzwierciedla wyważony kompromis osiągnięty w negocjacjach między Parlamentem Europejskim a Radą, prowadzonych przy wsparciu Komisji.
14. Porozumienie koncentruje się na następujących elementach:
 - działania w ramach IPA III mają być finansowane przy zastosowaniu podejścia tematycznego, tak by zmaksymalizować wpływ unijnej pomocy, a jednocześnie zapewnić spójność, synergię i komplementarność z innymi obszarami działań zewnętrznych Unii oraz innymi odnośnymi unijnymi politykami i programami;
 - spójność między pomocą a ogólnymi ramami polityki rozszerzenia, a także współpraca między Komisją a państwami członkowskimi w celu zapewnienia spójności i unikania nakładania się pomocy udzielanej w ramach IPA III z inną pomocą;
 - pomoc na podstawie przedmiotowego rozporządzenia opiera się zarówno na podejściu opartym na wynikach, jak i na zasadzie sprawiedliwego podziału: jest ona zróżnicowana, jeśli chodzi o zakres i stopień intensywności – stosownie do wyników beneficjentów; zarazem należy brać pod uwagę potrzeby i zdolności tych beneficjentów, tak by unikać sytuacji, w której uzyskaliby oni pomoc na nieproporcjonalnie niskim poziomie w porównaniu do innych beneficjentów;
 - przewiduje się, że zakres i stopień intensywności pomocy mogą zostać zmienione w przypadku znacznego regresu lub stałego braku postępów beneficjenta w najważniejszych obszarach (praworządność i prawa podstawowe, demokratyczne instytucje i reforma administracji publicznej, a także rozwój gospodarczy i konkurencyjność), m.in. poprzez proporcjonalne zmniejszenie i przekierowanie środków finansowych w taki sposób, aby nie wywierać negatywnego wpływu na wsparcie na rzecz lepszego poszanowania praw podstawowych, demokracji i praworządności, w tym wsparcie na rzecz społeczeństwa obywatelskiego oraz, w stosownych przypadkach, współpracy z władzami lokalnymi. Gdy postępy zostaną ponownie odnotowane, pomoc również zostanie odpowiednio zmodyfikowana, tak by w dalszym ciągu wspierać przedmiotowe działania;
 - specjalna rada strategiczna zajmująca się zarządzaniem operacjami realizowanymi w ramach EFZR+ na rzecz Bałkanów Zachodnich;
 - zapewnienie wyeksponowania finansowania unijnego przez odbiorców takiego finansowania, w szczególności podczas promowania działań i ich rezultatów oraz składania na ich temat sprawozdań, poprzez uwypuklenie wsparcia otrzymanego od Unii i związanych z nim korzyści dla mieszkańców w sposób widoczny w materiałach informacyjnych dotyczących działań objętych wsparciem na podstawie przedmiotowego rozporządzenia oraz poprzez dostarczanie – w strategiczny sposób – spójnych, skutecznych i proporcjonalnych ukierunkowanych informacji przeznaczonych dla różnych grup odbiorców, w tym mediów i opinii publicznej;

- równowaga pomiędzy przepisami proceduralnymi instrumentu: uzgodniono, że dokumenty programowe zostaną przyjęte w drodze aktów wykonawczych i że Komisja będzie uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych w celu uzupełnienia przedmiotowego rozporządzenia przez określenie niektórych celów szczegółowych i priorytetów tematycznych współpracy, a także w celu zmiany priorytetów tematycznych dotyczących pomocy i wykazu kluczowych wskaźników efektywności w załącznikach II, III i IV;
- definicja kluczowych wskaźników efektywności ma pomóc w mierzeniu postępów beneficjentów wymienionych w załączniku I i – w stosownych przypadkach – ich gotowości oraz tego, w jakim stopniu Unia przyczyniła się do realizacji celów szczegółowych IPA III (załącznik IV);
- stosowanie rozporządzenia z mocą wsteczną od dnia 1 stycznia 2021 r. (motyw 36).

IV. PODSUMOWANIE

15. Rada uważa, że jej stanowisko w pierwszym czytaniu w wyważony sposób odzwierciedla wyniki osiągnięte w toku nieformalnych negocjacji między Radą a Parlamentem Europejskim, przy wsparciu Komisji, i że – po przyjęciu – nowe rozporządzenie spełni cel, jakim jest zapewnienie wydajnego, spójnego i kompleksowego finansowania pomocy przedakcesyjnej.
-